

**Бабкова Т. В.**  
*суддя у відставці, к.ю.н., доцент кафедри  
теорії права та конституціоналізму,  
Західноукраїнський національний університет*

## **ФОРМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ**

Положеннями статті 127 Конституції України закріплено, що правосуддя здійснюють судді та судову владу покладено саме на них [1]. Звичайно, штучний інтелект (ШІ) не здатний в повній мірі самостійно здійснювати правосуддя, виходячи з вищенаведених конституційних засад нашої держави, не повинен і не в змозі повноцінно замінити суддю, так само як і адвоката та прокурора.

В Етичній Хартії використання штучного інтелекту у судовій системі та її середовищі, яка була прийнята у 2018 році Європейською комісією з ефективності правосуддя Ради Європи, знайшло закріплення, що основою метою такого використання повинно стати підвищення ефективності та якості здійснення правосуддя шляхом опрацювання алгоритмами судових рішень і даних при дотриманні основних прав і свобод, які гарантуються Європейською Конвенцією з прав людини й Конвенцією Ради Європи про захист персональних даних [2].

Високу ефективність у завданнях обробки природної мови в юридичній галузі демонструють передові мовні моделі, такі як GPT-3, GPT-4, BERT, XLNet, RoBERTa, ALBERT, T5, LEGAL-BERT, CuAI, LawAI [3]. Ці застосунки здатні здійснювати високоякісний пошук інформації, резюмування документів, генерацію тексту та класифікацію. Кульмінацією стрімкого прогресу у галузі штучного інтелекту став нещодавній випуск GPT-4, передової мовної моделі, розробленої OpenAI [4]. Ця потужна система штучного інтелекту має потенціал для революції в різних секторах, включаючи систему правосуддя. Можливості генерації мови GPT-4 в майбутньому можуть допомогти у складанні юридичних документів, таких як контракти, заяви по суті справи, судові накази, ухвали та рішення у типових судових справах, вироки щодо вчинення кримінального проступку без проведення судового розгляду, забезпечуючи ясність, послідовність і дотримання юридичної термінології та конвенцій.

Але майже реальним є використання цієї моделі ШІ задля спрощення судового процесу та економії часу і ресурсів, необхідних для підготовки документів. Мультиmodalні можливості GPT-4 здатні покращити аналіз правової аргументації. Зокрема, завдяки обробці та інтерпретації різних компіляцій юридично значимих термінів в процесі побудови процесуального документу, включаючи зображення, відео та аудіозаписи, GPT-4 може надати цінну інформацію та виявити раніше непомічені закономірності чи розбіжності, потенційно підвищивши точність і справедливість судових розглядів [5]. Впровадження передових мовних моделей штучного інтелекту в судову систему відкриває широкі перспективи для підвищення ефективності та неупередженості судового процесу [6].

Провідні країни активно впроваджують ці розробки для автоматизації

процедур розгляду заяв, управління справами на різних етапах судочинства, активно повинна долучитися до цього процесу й Україна.

Принцип верховенства права вимагає високого ступеня послідовності в судових рішеннях щодо подібних справ. Для забезпечення справедливості та передбачуваності судочинства суди мають аналізувати попередні прецеденти, зокрема практику вищестоящих судових інстанцій та висновки щодо застосування відповідних норм права, викладені в постановах Верховного Суду, прогнозувати ймовірні результати у схожих випадках. Однак встановлення зв'язку між обставинами справи та ухваленим рішенням є складним завданням останніх десятиліть, вирішення якого могло б оптимізувати судову політику.

Цілком реальним є величезний потенціал використання ШІ в системі судочинства в процесі аналізу змісту Єдиного державного реєстру судових рішень (ЄДРСР).

Слід зазначити, що з початком функціонування підсистеми Електронний суд, як складової Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, судові справи повинні бути переведені в електронну форму. Таким чином з моменту надходження до суду будь-який процесуальний документ (матеріали позовної заяви, матеріали кримінального провадження) за допомогою сканера формуються в електронну судову справу або взагалі надсилаються до суду в електронному вигляді через систему Електронний суд.

З урахуванням наявності електронної версії будь-якого процесуального документа та бази судових рішень в системі ЄДРСР в перспективі існує можливість завантаження в пошукову програму повного тексту документу для розпізнавання тексту в цілому та його порівняння з релевантною практикою текстів документів в базі ЄДРСР, зокрема за критерієм порівняння не окремих слів та фраз, а закономірним поєднанням юридично значимих термінів у фразах з використанням чату ШІ GPT . Вказаний метод зможе прискорити та оптимізувати роботу помічників суддів та безпосередньо суддів при підготовки справи до судового розгляду, зробить значно релевантним та оперативним пошук судової практики, зорієнтує щодо наявності правових висновків Верховного Суду з розгляду аналогічних справ, зорієнтує щодо необхідності з'ясування певних обставин справи в процесі її розгляду. Так само вказаний відбір сформує перспективи розгляду справи для адвокатів, фахівців у галузі права, прокурорів, слідчих, інших учасників судового розгляду.

Цікавим в цьому плані є досвід використання подібної програми, розробленої за сприянням USID для Верховного Суду, під час якого пошук судової практики здійснюється виходячи з розпізнавання повного тексту документу шляхом добавлення в пошуковик лінку вказаного документу або на вибір користувача конкретного фрагменту тексту [7].

Впровадження передових мовних моделей штучного інтелекту відкриває нові перспективи для оптимізації судової системи. Потужні алгоритми обробки природної мови здатні аналізувати величезні обсяги юридичних текстів, документів, витягів рішень та прецедентів. Їхні інноваційні методи дозволяють швидко виявляти ключову інформацію, акцентувати увагу на важливих деталях, полегшуючи підготовку для юристів та суддів.

## ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Ethical Charter for the Use of Artificial Intelligence in the Judiciary and its Environment <https://rm.coe.int/>.
3. Tuvron H. et al. LLaMA: Open and Efficient Foundation Language Models. arXiv:2302.13971, p.13971.
4. OpenAI. GPT-4 Technical Report. arXiv 2023, arXiv:2303.08774.
5. Callister P.D. Law, Artificial Intelligence, and Natural Language Processing: A Funny Thing Happened on the Way to My Search Results. Law Libr. J. 202. Vol. 112. P. 161.
6. Rodriguez D. AI Technologies in the Judiciary: Critical Appraisal of Large Language Models in Judicial Decision-making (December 18, 2023). Forthcoming in Regine Paul, Emma Carmel, and Jennifer Cobbe (eds), Handbook on Public Policy and AI (Edward Elgar Publishing).
7. Професійна дискусія «Штучний інтелект у судочинстві: можливості, ризики та межі застосування» <https://www.youtube.com/watch?v=YQHLYcVm2o>

УДК 336.2 +346.62

**Чорний Є. М.**

*аспірант кафедри адміністративного  
права та судочинства юридичного факультету,  
Західноукраїнський національний університет*

## **ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВРЕГУЛЮВАННЯ**

Актуальність теми інституційного забезпечення державно-приватного партнерства (ДПП) в Україні є неабиякою. Правильність та неправильність визначення повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері ДПП безпосередньо впливають на ефективність цих органів. Це, у свою чергу, неодмінно гальмує або стимулює ріст популярності ДПП серед українських та міжнародних інвесторів, які можуть стати потенційними приватними партнерами або ж концесіонерами, якщо мова йде про таку форму ДПП, як концесія. Так, у даному науковому дослідженні проаналізовано та викладено вже існуючі проблеми щодо інституційного забезпечення ДПП в Україні та висловлено певні рекомендації щодо їх вирішення.

У контексті інституційного забезпечення ДПП спостерігається проблема множинності органів державної влади, які мають схожі або однакові повноваження, що створює дублювання їх повноважень. Їх велика кількість часто створює неоднозначне розуміння щодо повноважень органів у сфері ДПП.

Наприклад, затверджений Наказом Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України № 243 від 24 листопада 2020 року статут